

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PEDRO CRUZ VILLALÓN
της 26ης Φεβρουαρίου 2015¹

Υπόθεση C-671/13

VĮ Indėlių ir investicijų draudimas
Virgilijus Vidutis Nemaniūnas
[αίτηση του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Λιθουανία)

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Συστήματα εγγυήσεως των καταθέσεων και αποζημιώσεως των επενδυτών — Οδηγίες 94/19/EK και 97/9/EK — Εξαίρεση από κάθε σύστημα εγγυήσεως ή αποζημιώσεως των κατόχων πιστοποιητικών καταθέσεων ή ομολόγων εκδοθέντων από πιστωτικό ίδρυμα — Δυνατότητα επικλήσεως ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου των διατάξεων των οδηγιών 94/19/EK και 97/9/EK κατά κρατικής εταιρίας εξασφαλίσεως των καταθέσεων και καταβολής αποζημιώσεων — Εξαίρεση από το σύστημα αποζημιώσεως των επενδυτών που κατέχουν πιστωτικούς τίτλους εκδοθέντες από πιστωτικό ίδρυμα το οποίο δεν χρησιμοποίησε τους εν λόγω τίτλους ούτε προέβη σε διάκριση μεταξύ των επενδυτικών κεφαλαίων και των λοιπών κεφαλαίων που βρίσκονται στη διάθεσή του»

1. Το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Ανώτατο Δικαστήριο) της Λιθουανίας παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να αποφανθεί, για πρώτη φορά, επί διαφόρων ζητημάτων σχετικών με τη διάρθρωση των συστημάτων προστασίας των καταθέσεων και των επενδυτών, τα οποία προβλέπονται, αντιστοίχως, στην οδηγία 94/19/EK² και την οδηγία 97/9/EK³. Το γεγονός ότι ο Λιθουανός νομοθέτης μετέφερε τις δύο οδηγίες σε ενιαίο νομοθετικό κείμενο ενέχει τον κίνδυνο αλληλοεπικάλυψης των εγγυήσεων που προβλέπονται σε αμφότερες τις οδηγίες ή, αντιθέτως, αδιάκριτης εφαρμογής σε κάθε είδους χρηματοπιστωτικό μέσο των εξαιρέσεων που επιτρέπονται ειδικώς από έκαστη οδηγία. Κρίνεται, επομένως, σκόπιμο, να επισημανθεί ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του αντικειμένου εκάστης οδηγίας και η ανάγκη, συνεπώς, κατάλληλης διαμορφώσεως των αντίστοιχων συστημάτων προστασίας.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

2 — Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων (EE L 135, σ. 5.) Στο εξής: οδηγία περί καταθέσεων.

3 — Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997, σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών (EE L 84, σ. 22). Στο εξής: οδηγία περί επενδυτών.

I – Νομικό πλαίσιο

A. Δίκαιο της Ένωσης

1. Οδηγία περί καταθέσεων

2. Κατά τη δέκατη έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας περί καταθέσεων, «[...] το ελάχιστο ύψος εγγύησης της παρούσας οδηγίας δεν πρέπει να αφήνει απροστάτευτο μεγάλο μέρος των καταθέσεων προς όφελος τόσο της προστασίας των καταναλωτών όσο και της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος [...]».

3. Δυνάμει της δεκάτης ογδόης αιτιολογικής σκέψεως της ίδιας οδηγίας, «[...] όταν ένα κράτος μέλος κρίνει ότι ορισμένες ειδικώς απαριθμούμενες κατηγορίες καταθέσεων ή καταθετών δεν χρειάζονται ιδιαίτερη προστασία, πρέπει να μπορεί να τις εξαιρεί από την εγγύηση που προσφέρουν τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων».

4. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας περί καταθέσεων ορίζει ως κατάθεση «το πιστωτικό υπόλοιπο, που προκύπτει από κεφάλαια κατατεθειμένα σε λογαριασμό ή από μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές και το οποίο το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να επιστρέψει βάσει των ισχυόντων νόμιμων και συμβατικών όρων, καθώς και χρέη για τα οποία το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα έχει εκδώσει παραστατικούς τίτλους».

5. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος, 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας περί καταθέσεων, «[κ]άθε κράτος μέλος φροντίζει να συσταθούν και να αναγνωριστούν επίσημα στο έδαφός του ένα ή περισσότερα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων. Εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο δεύτερο εδάφιο και στην παράγραφο 4, πιστωτικό ίδρυμα με άδεια λειτουργίας στο εν λόγω κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 3 της οδηγίας 77/780/ΕΟΚ δεν δικαιούται να δέχεται καταθέσεις αν δεν είναι μέλος συστήματος εγγύησης των καταθέσεων».

6. Το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων καθορίζουν ότι το σύνολο των καταθέσεων κάθε καταθέτη πρέπει να καλύπτεται μέχρι ποσού 20 000 ECU σε περίπτωση που οι καταθέσεις καθίστανται μη διαθέσιμες.

[...]

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι ορισμένοι καταθέτες ή ορισμένες καταθέσεις εξαιρούνται από την εγγύηση ή ότι η παρεχόμενη εγγύηση είναι χαμηλότερη. Ο κατάλογος αυτών των εξαιρέσεων περιλαμβάνεται στο παράρτημα I.»

7. Στο σημείο 12 του καταλόγου εξαιρέσεων του ως άνω παραρτήματος I περιλαμβάνονται «[π]ιστωτικοί τίτλοι εκδοθέντες από το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα και οφειλές που προέκυψαν από αποδοχές ιδίων συναλλαγματικών και γραμματίων».

2. Οδηγία περί επενδυτών

8. Στην τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας περί επενδυτών ορίζεται το εξής:

«[Εκτιμώντας] ότι η προστασία των επενδυτών και η διατήρηση της εμπιστοσύνης τους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα έχουν μεγάλη σημασία για την ολοκλήρωση και την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς στον εν λόγω τομέα και ότι, προς το σκοπό αυτό, είναι σημαντικό να διαθέτει κάθε κράτος μέλος ένα σύστημα αποζημίωσης των επενδυτών που να εγγυάται ένα ελάχιστο εναρμονισμένο επίπεδο προστασίας τουλάχιστον στους μικρούς επενδυτές, στην περίπτωση κατά την οποία μια επιχείρηση επενδύσεων αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς τους πελάτες επενδυτές».

9. Η ένατη αιτιολογική σκέψη της ίδιας οδηγίας έχει ως εξής:

«[Εκτιμώντας] ότι ο ορισμός της επιχείρησης επενδύσεων καλύπτει τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει άδεια για την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών· ότι αυτά τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν επίσης να συμμετέχουν στο σύστημα αποζημίωσης των επενδυτών όσον αφορά τις επενδυτικές τους εργασίες· ότι, ωστόσο, αυτά τα πιστωτικά ιδρύματα δεν χρειάζεται να ανήκουν σε δύο διαφορετικά συστήματα αποζημίωσης όταν υπάρχει ένα σύστημα το οποίο ανταποκρίνεται στα κριτήρια τόσο της παρούσας οδηγίας όσο και της οδηγίας 94/19/ΕΚ [...]· ότι, στην περίπτωση των επιχειρήσεων επενδύσεων που είναι πιστωτικά ιδρύματα, ενδέχεται εντούτοις σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι δυσχερής η διάκριση μεταξύ των καταθέσεων που καλύπτονται δυνάμει της οδηγίας 94/19/ΕΚ και των κεφαλαίων που κρατούνται σε σχέση με επενδυτικές εργασίες· ότι θα πρέπει να δοθεί η ευχέρεια στα κράτη μέλη να αποφασίζουν τα ίδια σε ποιά από τις δύο οδηγίες υπάγονται οι εν λόγω απαιτήσεις».

10. Το άρθρο 1, παράγραφος 4, της οδηγίας ορίζει ως «επενδυτή» «το πρόσωπο που καταθέτει χρήματα ή τίτλους σε μια επιχείρηση επενδύσεων, στο πλαίσιο της διεξαγωγής επενδυτικών εργασιών».

11. Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 3, της οδηγίας περί επενδυτών ως «τίτλοι» νοούνται, για τους σκοπούς της ίδιας, οι απαριθμούμενοι στο τμήμα Β του παραρτήματος της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ⁴.

12. Το άρθρο 2 της οδηγίας περί επενδυτών ορίζει στις παραγράφους 2 και 3 τα ακόλουθα:

«2. Το σύστημα αποζημιώνει του επενδυτές σύμφωνα με το άρθρο 4 όταν:

- οι αρμόδιες αρχές έχουν διαπιστώσει ότι, κατά την γνώμη τους, μια επιχείρηση επενδύσεων δεν φαίνεται προς το παρόν ικανή να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της τις απορρέουσες από απαιτήσεις επενδυτών, για λόγους έχοντες άμεση σχέση με την οικονομική της κατάσταση, και δεν προβλέπεται ότι θα καταστεί ικανή στο προσεχές μέλλον ή όταν,
- δικαστική αρχή, βασιζόμενη σε λόγους που έχουν άμεση σχέση με την οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης επενδύσεων, εξέδωσε απόφαση, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της δυνατότητας των επενδυτών να επιδιώξουν την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους έναντι της εν λόγω επιχείρησης επενδύσεων,

4 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 1993, σχετικά με τις επενδυτικές υπηρεσίες στον τομέα των κινητών αξιών (ΕΕ L 141, σ. 27) (στο εξής: οδηγία 93/22). Οι απαριθμούμενοι στο τμήμα Β του παραρτήματος τίτλοι είναι οι ακόλουθοι: «1. α) Κινητές αξίες. β) Μεριδία οργανισμού συλλογικών επενδύσεων. 2. Τίτλοι της νομισματογοράς. 3. Τίτλοι προθεσμιακών χρηματοπιστωτικών συμβάσεων (futures), συμπεριλαμβανομένων των ισοδυνάμων τίτλων που παρέχουν δικαίωμα εκκαθάρισης τοις μετρητοίς. 4. Προθεσμιακά συμβόλαια επιτοκίου (FRA). 5. Συμβάσεις ανταλλαγής (swaps) με αντικείμενο επιτόκιο, συνάλλαγμα ή συμβάσεις ανταλλαγής συνδεδεμένες με μετοχές ή με δείκτη μετοχών (equity swaps). 6. Προαιρέσεις (options) αγοράς ή πώλησης οιοδήποτε τίτλου υπαγόμενου στο παρόν τμήμα του παραρτήματος, συμπεριλαμβανομένων των ισοδυνάμων τίτλων που παρέχουν δικαίωμα εκκαθάρισης τοις μετρητοίς. Συμπεριλαμβάνονται ιδίως, στην κατηγορία αυτή, οι προαιρέσεις συναλλάγματος και επιτοκίων».

ανάλογα με το αν θα προηγηθεί η διαπίστωση ή η απόφαση. Πρέπει να εξασφαλίζεται η κάλυψη των απαιτήσεων λόγω αδυναμίας της επιχείρησης:

- να αποδώσει στους επενδυτές τα κεφάλαια τα οποία τους οφείλει ή τους ανήκουν και τα οποία κρατεί για λογαριασμό τους σε σχέση με επενδυτικές εργασίες ή
- να επιστρέψει στους επενδυτές τίτλους οι οποίοι τους ανήκουν και τους οποίους κρατεί, διοικεί ή διαχειρίζεται για λογαριασμό τους σε σχέση με επενδυτικές εργασίες,

κατά τα ισχύοντα εκ του νόμου ή εκ συμβάσεως.

3. Εάν η απαίτηση ενός από τα είδη που αναφέρονται στην παράγραφο 2 έναντι πιστωτικού ιδρύματος σε ορισμένο κράτος μέλος εμπίπτει συγχρόνως στην παρούσα οδηγία και στην οδηγία 94/19/ΕΚ, το εν λόγω κράτος μέλος την καταλογίζει στο κατά την κρίση του καταλληλότερο εκ των δύο συστημάτων. Δεν επιτρέπεται η καταβολή διπλής αποζημίωσης για μία και την αυτή απαίτηση δυνάμει αμφοτέρων των οδηγιών.»

13. Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας περί επενδυτών ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το σύστημα να παρέχει κάλυψη για 20 000 Ecu τουλάχιστον ανά επενδυτή, για τις απαιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 2.

Τα κράτη μέλη στα οποία, κατά την έκδοση της παρούσας οδηγίας, η κάλυψη είναι μικρότερη των 20 000 Ecu δικαιούνται να διατηρήσουν αυτή τη μικρότερη κάλυψη μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1999, όχι όμως σε επίπεδο κατώτερο των 15 000 Ecu. Την αυτή δυνατότητα έχουν τα κράτη μέλη που εμπίπτουν στις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 7 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο της οδηγίας 94/19/ΕΚ.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι ορισμένοι επενδυτές έχουν μειωμένη κάλυψη ή δεν καλύπτονται καθόλου. Στο παράρτημα I παρατίθεται ο κατάλογος των εξαιρέσεων αυτών⁵.»

3. Οδηγία 86/635/ΕΟΚ⁶

14. Κατά το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 86/635, στον λογαριασμό «Υποχρεώσεις για τις οποίες υπάρχουν παραστατικοί τίτλοι» πρέπει να περιλαμβάνονται «τόσο οι ομολογίες όσο και οι υποχρεώσεις για τις οποίες έχει εκδοθεί μεταβιβάσιμος παραστατικός τίτλος, όπως οι βεβαιώσεις κατάθεσης και οι ταμιακές αποδείξεις, καθώς και οι τίτλοι ίδιας αποδοχής και τα κυκλοφορούντα γραμμάτια».

5 — Το παράρτημα I απαριθμεί τις ακόλουθες εξαιρέσεις: «1. Θεσμικοί επενδυτές και επαγγελματίες επενδυτές [...]. 2. Υπερεθνικοί φορείς, κράτη και κεντρικές διοικητικές αρχές. 3. Περιφερειακές, επαρχιακές, δημοτικές ή κοινοτικές αρχές. 4. Διοικητικά και διευθυντικά στελέχη, εταίροι της επιχείρησης επενδύσεων, που ευθύνονται προσωπικά, εταίροι που κατέχουν τουλάχιστον το 5% του κεφαλαίου της επιχείρησης επενδύσεων, πρόσωπα υπεύθυνα για τη διενέργεια του νομικού ελέγχου των λογαριασμών της επιχείρησης επενδύσεων και επενδυτές που έχουν τις ίδιες ιδιότητες σε άλλες επιχειρήσεις του ίδιου ομίλου. 5. Στενοί συγγενείς και τρίτοι που ενεργούν για λογαριασμό των επενδυτών που αναφέρονται στο σημείο 4. 6. Άλλες επιχειρήσεις του ίδιου ομίλου. 7. Επενδυτές οι οποίοι είναι υπαίτιοι για ορισμένες εξελίξεις ή έχουν επωφεληθεί από ορισμένα γεγονότα που αφορούν την επιχείρηση επενδύσεων και έχουν προξενήσει τις οικονομικές της δυσκολίες ή έχουν συμβάλει στην επιδείνωση της οικονομικής της κατάστασης. 8. Εταιρείες οι οποίες, λόγω του μεγέθους τους, δεν επιτρέπεται να συντάσσουν συνοπτικό ισολογισμό σύμφωνα με το άρθρο 11 της τέταρτης οδηγίας 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1978, που βασίζεται στο άρθρο 54 παράγραφος 3 στοιχείο ζ) της συνθήκης, περί των ετήσιων λογαριασμών εταιρειών ορισμένων μορφών».

6 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 1986, για τους ετήσιους και ενοποιημένους λογαριασμούς των τραπεζών και λοιπών άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 372, σ. 1) (στο εξής: οδηγία 86/635).

4. Οδηγία 2004/39/ΕΚ⁷

15. Στο παράρτημα I, τμήμα Γ, της οδηγίας 2004/39 παρατίθεται ο κατάλογος των χρηματοπιστωτικών μέσων στα οποία αναφέρεται η οδηγία αυτή. Το σημείο 2 εντάσσει τα μέσα χρηματαγοράς στην έννοια των «χρηματοπιστωτικών μέσων».

16. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/39 ορίζει στο σημείο 19 ως «μέσα χρηματαγοράς» τις «κατηγορίες μέσων που αποτελούν αντικείμενα συνήθους διαπραγματεύσεως στη χρηματαγορά, όπως έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου, τίτλοι παρακαταθήκης και εμπορικά γραμμάτια, εξαιρουμένων των μέσων πληρωμής».

5. Κανονισμός (ΕΚ) 25/2009⁸

17. Κατά το παράρτημα I, πρώτο μέρος, τμήμα 2, σημείο ζ', του κανονισμού 25/2009, ως «μέσα χρηματαγοράς» νοούνται «τα μέσα που αποτελούν συνήθως αντικείμενο συναλλαγών στη χρηματαγορά, είναι ρευστοποιήσιμα και η αξία τους μπορεί να προσδιοριστεί με ακρίβεια ανά πάσα στιγμή».

B. Εθνικό δίκαιο

18. Το άρθρο 2, παράγραφος 3, του λιθουανικού νόμου αριθ. IX-975, της 20ής Ιουνίου 2002, για την εγγύηση των καταθέσεων και των υποχρεώσεων υπέρ των επενδυτών (Indėlių ir įsipareigojimų investuotojams draudimo įstatymas, στο εξής: λιθουανικός νόμος για την εγγύηση των καταθέσεων), ορίζει ότι ως «καταθέτης» νοείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο διατηρεί κατάθεση σε τράπεζα, υποκατάστημα τραπεζής ή συνεταιριστική τράπεζα, εξαιρουμένων των προσώπων οι καταθέσεις των οποίων δεν μπορούν, με βάση τον παρόντα νόμο, να είναι αντικείμενο εγγυήσεως.

19. Στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του ίδιου νόμου, ορίζεται ότι αντικείμενο της εγγυήσεως είναι οι καταθέσεις των καταθετών στο εθνικό νόμισμα LTL ή σε συνάλλαγμα, ενώ στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι δεν μπορούν, μεταξύ άλλων, να είναι αντικείμενο εγγυήσεως οι πιστωτικοί τίτλοι (πιστοποιητικά καταθέσεων) που εκδίδονται από τον ίδιο τον καλυπτόμενο από την εγγύηση φορέα (στην παρούσα υπόθεση, την Τράπεζα).

20. Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του λιθουανικού νόμου για την εγγύηση των καταθέσεων, το δικαίωμα αποζημιώσεως γεννάται υπέρ του επενδυτή την ημέρα επελεύσεως του καλυπτόμενου γεγονότος μόνο στην περίπτωση που ο καλυπτόμενος από την εγγύηση φορέας μετέφερε ή χρησιμοποίησε τους τίτλους και (ή) τα κεφάλαια του επενδυτή χωρίς τη συναίνεση του τελευταίου.

7 — Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, για την τροποποίηση των οδηγιών 85/611/ΕΟΚ και 93/6/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2000/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 145, σ. 1) (στο εξής: οδηγία 2004/39).

8 — Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 19ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τη λογιστική κατάσταση του τομέα των νομισματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 15, σ. 14), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 883/2011 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 25ης Αυγούστου 2011 (ΕΕ L 228, σ. 13) (στο εξής: κανονισμός 25/2009).

II – Τα πραγματικά περιστατικά

21. Λαβή για την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως έδωσαν δύο παράλληλες διαφορές στο πλαίσιο των οποίων δύο ιδιώτες, οι Vitoldas Gulianičius και Virgilijus Vidutis Nemaniūnas, αιτούνται την κήρυξη της ακυρότητας, αντιστοίχως, μιας συμβάσεως με αντικείμενο την παροχή πιστοποιητικού καταθέσεως και μιας συμβάσεως αγοράς ομολόγων που συνήψαν με τράπεζα (Snoras), προβάλλοντας ότι δεν είχαν ενημερωθεί δεόντως ούτε ως προς τα χαρακτηριστικά και τους όρους των επίμαχων χρηματοπιστωτικών μέσων ούτε ως προς την οικονομική κατάσταση της Snoras, κηρυχθείσας σε πτώχευση λίγο μετά τη σύναψη των εν λόγω συμβάσεων.

22. Στην περίπτωση της συμβάσεως με αντικείμενο την παροχή πιστοποιητικού καταθέσεως, ο V. Gulianičius επέτυχε την έκδοση ευμενούς αποφάσεως στον δεύτερο βαθμό, την οποία αναιρείσβαλε η VI Indėliū ir investicijų draudimas (στο εξής: IID), δημόσια επιχείρηση για την προστασία των καταθέσεων και των επενδύσεων σε περίπτωση αφερεγγυότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Στην δε περίπτωση της συμβάσεως αγοράς ομολόγων, το αίτημα του V. Vidutis Nemaniūnas απερρίφθη τόσο στον πρώτο όσο και στον δεύτερο βαθμό, με αποτέλεσμα να ασκήσει τελικώς αναίρεση.

23. Το ανώτατο δικαστήριο της Λιθουανίας, ενώπιον του οποίου εκκρεμούν αμφότερες οι αιτήσεις αναιρέσεως, υποβάλλει την παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, διευκρινίζοντας ότι τα δικαστήρια που επιλήφθηκαν στον πρώτο και δεύτερο βαθμό αποφάνθηκαν μόνον επί του κατά πόσον ήταν παράνομη η συμπεριφορά της Snoras όσον αφορά τις παρασχεθείσες πληροφορίες για τους κινδύνους που ενείχαν οι επίδικες συναλλαγές. Μολαταύτα, η διαφορά πρέπει επίσης να διευθετηθεί υπό το πρίσμα της νομοθεσίας για την προστασία των πρωτοδίκως εναγόντων υπό την ιδιότητά τους ως καταθετών ή επενδυτών.

III – Προδικαστικά ερωτήματα

24. Τα προδικαστικά ερωτήματα που υποβλήθηκαν στις 17 Δεκεμβρίου 2013 είναι τα ακόλουθα:

- «1) Έχει το άρθρο 7, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, σημείο 12, της οδηγίας 94/19 την έννοια ότι, όταν ένα κράτος μέλος εξαιρεί από το ευεργέτημα της εγγυήσεως τους καταθέτες πιστωτικού ιδρύματος που κατέχουν πιστωτικούς τίτλους (πιστοποιητικά καταθέσεων) οι οποίοι εκδίδονται από αυτό, η εν λόγω εξαίρεση μπορεί να εφαρμοστεί μόνο στην περίπτωση που τα εν λόγω πιστοποιητικά καταθέσεων παρουσιάζουν (διαθέτουν) όλα τα γνωρίσματα χρηματοπιστωτικού μέσου κατά την έννοια της οδηγίας 2004/39 (λαμβανομένων, επίσης, υπόψη άλλων πράξεων του δικαίου της Ένωσης, όπως για παράδειγμα του κανονισμού 25/2009 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας), μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται η διαπραγματευσιμότητά τους στη δευτερογενή αγορά;
- 2) Αν το οικείο κράτος μέλος αποφασίσει να μεταφέρει τις οδηγίες 94/19 και 97/9 στο εθνικό δίκαιο με τέτοιο τρόπο ώστε τα συστήματα προστασίας καταθετών και επενδυτών να ρυθμίζονται στην ίδια νομοθετική πράξη (στον ίδιο νόμο), έχουν το άρθρο 7, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, σημείο 12, της οδηγίας 94/19, και το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/9, υπό το πρίσμα του άρθρου 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 97/9, την έννοια ότι δεν επιτρέπεται οι κάτοχοι πιστοποιητικών καταθέσεων και ομολογιών να μην καλύπτονται από κανένα εκ των συστημάτων προστασίας (εγγυήσεως) των προμνημονευθεισών οδηγιών;

- 3) Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι, κατά την εθνική νομοθεσία, κανένα εκ των δυνατών συστημάτων προστασίας που προβλέπονται από τις οδηγίες 94/19 και 97/9 δεν εφαρμόζεται στους κατόχους πιστοποιητικών καταθέσεων και ομολογιών που εκδίδονται από πιστωτικό ίδρυμα:
- α) είναι το άρθρο 3, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με τα άρθρα 7, παράγραφος 1 (όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2009/14), και 10, παράγραφος 1, της οδηγίας 94/19, και το άρθρο 1, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας, το οποίο προσδιορίζει την έννοια της καταθέσεως, επαρκώς σαφή, ακριβή, απαλλαγμένα αιρέσεων, γεννούν δε δικαιώματα, ώστε να μπορούν να γίνουν αντικείμενο επικλήσεως από τους ιδιώτες ενώπιον του εθνικού δικαστή προς στήριξη των αιτημάτων τους για αποζημίωση από συσταθέντα από το κράτος οργανισμό εγγυήσεως, που είναι υπόχρεος για την καταβολή της εν λόγω αποζημίωσης;
 - β) είναι τα άρθρα 2, παράγραφος 2, και 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/9 επαρκώς σαφή, ακριβή, απαλλαγμένα αιρέσεων, γεννούν δε δικαιώματα, ώστε να μπορούν να γίνουν αντικείμενο επικλήσεως από τους ιδιώτες ενώπιον του εθνικού δικαστή προς στήριξη των αιτημάτων τους για αποζημίωση από συσταθέντα από το κράτος οργανισμό εγγυήσεως, που είναι υπόχρεος για την καταβολή της εν λόγω αποζημίωσης;
 - γ) σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στα ανωτέρω ερωτήματα (3α και 3β), ποιο από τα δύο δυνατά συστήματα προστασίας πρέπει να εφαρμόσει ο εθνικός δικαστής για να επιλύσει τη διαφορά μεταξύ ιδιώτη και πιστωτικού ιδρύματος στην οποία έχει προσεπικληθεί ο συσταθείς από το κράτος οργανισμός εγγυήσεως, που είναι επιφορτισμένος με τη διαχείριση των συστημάτων προστασίας καταθετών και επενδυτών;
- 4) Έχουν τα άρθρα 2, παράγραφος 2, και 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/9 (σε συνδυασμό με το παράρτημα I της εν λόγω οδηγίας) την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση κατά την οποία το σύστημα αποζημιώσεως των επενδυτών δεν εφαρμόζεται στους επενδυτές εκείνους οι οποίοι κατέχουν πιστωτικούς τίτλους εκδοθέντα από πιστωτικό ίδρυμα, λόγω του είδους των χρηματοπιστωτικών μέσων (πιστωτικών τίτλων) και δεδομένου ότι ο καλυπτόμενος φορέας (το πιστωτικό ίδρυμα) δεν μεταβίβασε ή χρησιμοποίησε τα κεφάλαια ή τους τίτλους των επενδυτών χωρίς τη συναίνεση των τελευταίων; Είναι κρίσιμο για την ερμηνεία των προμνημονευθεισών διατάξεων της οδηγίας 97/9 σχετικά με την προστασία των επενδυτών το γεγονός ότι το πιστωτικό ίδρυμα που εξέδωσε τους πιστωτικούς τίτλους —ο εκδότης— είναι ταυτοχρόνως ο θεματοφύλακας αυτών των χρηματοπιστωτικών μέσων (διαμεσολαβητής) και ότι τα επενδυμένα κεφάλαια δεν διαχωρίζονται από άλλα κεφάλαια που διαθέτει το πιστωτικό ίδρυμα;»

25. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, σε τελική ανάλυση (1) περί του εύρους της δυνατής εξαιρέσεως από την εγγύηση που προβλέπει η οδηγία περί καταθέσεων· εξαίρεση που, ερμηνευόμενη υπό στενή έννοια —όπως, κατά την κρίση του, απαιτείται— δεν θα είχε εφαρμογή στις επίδικες συμβάσεις· (2) και (3) περί της ορθότητας της μεταφοράς της οδηγίας περί καταθέσεων και της οδηγίας περί επενδυτών στο λιθουανικό δίκαιο και, σε περίπτωση που ήθελε κριθεί μη ορθή, περί της δυνατότητας επικλήσεως από τους ιδιώτες της άμεσης εφαρμογής τους· (4) περί της δυνατότητας μη εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας σε συγκεκριμένο είδος επενδυτών επί τη βάση του είδους του χρηματοπιστωτικού μέσου.

IV – Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

26. Στη διαδικασία παρέστησαν, καταθέτοντας γραπτές παρατηρήσεις, η Snoras, η IID, η Δημοκρατία της Λιθουανίας και η Επιτροπή. Κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία, διεξαχθείσα στις 20 Νοεμβρίου 2014, παρέστησαν επιπλέον οι εκπρόσωποι των V. V. Nemaniūnas και V. Gulianičius, ενώ ο τελευταίος ανέπτυξε προφορικές παρατηρήσεις.

V – Εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων

A. Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

27. Το πρώτο ερώτημα του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas προς το Δικαστήριο αφορά ειδικώς την οδηγία περί καταθέσεων και συγκεκριμένα τη δυνατότητα που το άρθρο 7, παράγραφος 5, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, σημείο 12, της εν λόγω οδηγίας αναγνωρίζει στα κράτη μέλη να εξαιρούν από τις προβλεπόμενες σε αυτήν εγγυήσεις καταθέσεων τα «πιστοποιητικά καταθέσεων», τα οποία πρέπει, καταρχήν, να προστατεύονται από την εν λόγω οδηγία σύμφωνα με το άρθρο 1 αυτής.

28. Ειδικότερα, το ερώτημα που τίθεται είναι αν η προαναφερθείσα δυνατότητα εξαιρέσεως των πιστοποιητικών καταθέσεων αφορά αποκλειστικώς εκείνα που πληρούν όλα τα χαρακτηριστικά ενός χρηματοπιστωτικού μέσου κατά την έννοια της οδηγίας 2004/39, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η δυνατότητα διαπραγματεύσεώς τους στη δευτερογενή αγορά.

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

29. Ο V. Gulianičius υποστηρίζει ότι στην υπό κρίση υπόθεση πρόκειται για προθεσμιακή κατάθεση η οποία, στον βαθμό που δεν είναι διαπραγματεύσιμη στην κεφαλαιαγορά, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως επενδυτικό προϊόν και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να εξαιρεθεί από την προβλεπόμενη στην οδηγία περί καταθέσεων εγγύηση.

30. Οι Snoras και IID φρονούν ότι η Δημοκρατία της Λιθουανίας μπορούσε να κάνει χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί καταθέσεων και, συνεπώς, να εξαιρέσει τα πιστοποιητικά καταθέσεων από την εγγύηση. Υποστηρίζουν, συναφώς, ότι ο ορισμός των εν λόγω πιστοποιητικών κατά το λιθουανικό δίκαιο είναι σύμφωνος προς αυτόν του κανονισμού 25/2009 και της οδηγίας 2004/39. Η τελευταία αυτή οδηγία δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής για τους σκοπούς της ερμηνείας της οδηγίας περί καταθέσεων, διότι άλλως θα υπήρχε παραβίαση της αρχής της μη αναδρομικότητας.

31. Η Δημοκρατία της Λιθουανίας υποστηρίζει ότι, για την επίτευξη των σκοπών της οδηγίας περί καταθέσεων —ήτοι, της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τραπεζικό τομέα, της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και της προστασίας των αποταμιευτών— ο νομοθέτης της Ένωσης επέλεξε ένα ελάχιστο επίπεδο εναρμονίσεως. Η οδηγία, εφόσον προβλέπει τη δυνατότητα των κρατών μελών να εξαιρούν από την εγγύηση ορισμένες καταθέσεις, δεν έχει θεσπίσει σύστημα για την κάλυψη όλων των ειδών καταθέσεων ή καταθετών. Κατά την κρίση της, τα πιστοποιητικά καταθέσεων που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας δίκης εμπίπτουν στην έννοια των «πιστωτικών τίτλων εκδοθέντων από [...] πιστωτικό ίδρυμα» του παραρτήματος I, σημείο 12, της οδηγίας περί καταθέσεων και, ως εξ αυτού, η Δημοκρατία της Λιθουανίας μπορούσε να τα εξαιρέσει την εγγύηση των καταθέσεων.

32. Ως προς το τελευταίο αυτό σημείο, η Λιθουανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η οδηγία περί καταθέσεων δεν περιορίζει την έννοια των πιστωτικών τίτλων στους τίτλους που συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά των χρηματοπιστωτικών μέσων κατά την οδηγία 2004/39, η οποία ούτε αναφέρεται στην οδηγία περί καταθέσεων ούτε την τροποποιεί, με αποτέλεσμα η θέσπισή της να μην ασκεί οιαδήποτε επιρροή στην προβλεπόμενη στο παράρτημα I, σημείο 12, εξαίρεση.

33. Η δε Επιτροπή εκτιμά, πρώτον, ότι προκειμένου να διαπιστωθεί αν τα πιστοποιητικά καταθέσεων μπορούν να ενταχθούν στην έννοια του «πιστωτικού υπολοίπου ενσωματωμένου σε πιστωτικό τίτλο εκδοθέντα από πιστωτικό ίδρυμα» του άρθρου 1 της οδηγίας περί καταθέσεων πρέπει να ληφθεί υπόψη το άρθρο 20, παράγραφος 1, της οδηγίας 86/635, το οποίο εντάσσει τα πιστοποιητικά καταθέσεων στην έννοια της απαιτήσεως για την οποία έχει εκδοθεί μεταβιβάσιμος παραστατικός τίτλος. Δεύτερον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, εφόσον διαπιστωθεί ότι τα πιστοποιητικά καταθέσεων εμπίπτουν στην έννοια της καταθέσεως του άρθρου 1 της οδηγίας περί καταθέσεων, η ανάγκη συσταλτικής ερμηνείας της εξαίρεσεως του άρθρου 7, παράγραφος 2, της αυτής οδηγίας δεν σημαίνει, κατά την κρίση της, ότι η εξαίρεση αυτή είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί μόνον όσον αφορά τους πιστωτικούς τίτλους που συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά των χρηματοπιστωτικών μέσων κατά την έννοια της οδηγίας 2004/39.

2. Εκτίμηση

34. Η απάντηση στο πρώτο αυτό ερώτημα πρέπει να προέλθει από τη συνδυασμένη ερμηνεία δύο διατάξεων της οδηγίας περί καταθέσεων. Αφενός, του άρθρου 1, το οποίο ορίζει ως κατάθεση «το πιστωτικό υπόλοιπο, που προκύπτει από κεφάλαια κατατεθειμένα σε λογαριασμό ή από μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές και το οποίο το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να επιστρέψει βάσει των ισχυόντων νόμιμων και συμβατικών όρων, *καθώς και χρέη για τα οποία το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα έχει εκδώσει παραστατικούς τίτλους*⁹». Αφετέρου, του άρθρου 7, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, σημείο 12, της ίδιας οδηγίας, δυνάμει των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να εξαιρέσουν από την εγγύηση συγκεκριμένες καταθέσεις ή να περιορίσουν την εγγύηση αυτή· συγκεκριμένα την εγγύηση των «πιστωτικ[ών] τίτλ[ων] εκδοθέντ[ων] από το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα και οφειλ[ών] που προέκυψαν από αποδοχές ιδίων συναλλαγματικών και γραμματίων».

35. Εφόσον ληφθεί υπόψη αυστηρώς το γράμμα του άρθρου 1 της οδηγίας περί καταθέσεων φαίνεται να καθίσταται σαφές ότι ο νομοθέτης έχει εντάξει στην κατηγορία «κατάθεση» δύο διαφορετικές έννοιες ή σχήματα. Αφενός, κατά το γράμμα του προπαρατεθέντος άρθρου, «το πιστωτικό υπόλοιπο, που προκύπτει από κεφάλαια κατατεθειμένα σε λογαριασμό ή από μεταβατικές καταστάσεις απορρέουσες από συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές και το οποίο το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να επιστρέψει βάσει των ισχυόντων νόμιμων και συμβατικών όρων». Αφετέρου, και ως έννοια διαφορετική της προηγούμενης, «χρέη για τα οποία το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα έχει εκδώσει παραστατικούς τίτλους».

36. Πρόκειται, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, για οφειλές που το πιστωτικό ίδρυμα υποχρεούται να επιστρέψει, είτε στον κάτοχο λογαριασμού στον οποίον ήταν κατατεθειμένα τα κεφάλαια από τα οποία προέκυψε πιστωτικό υπόλοιπο ή στον οποίον πραγματοποιήθηκαν συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές από τις οποίες προέκυψαν μεταβατικές καταστάσεις με αποτέλεσμα τη δημιουργία πιστωτικού υπολοίπου, στη μια περίπτωση, είτε στον κάτοχο πιστοποιητικού καταθέσεως, στην άλλη περίπτωση. Μολονότι υπάρχει σύμπτωση ως προς το σημείο αυτό, εντούτοις, οι επίμαχες οφειλές διαφέρουν εκ του γεγονότος ότι μόνο στην περίπτωση των πιστοποιητικών καταθέσεων πρόκειται για οφειλές δυνάμενες να αποτελέσουν αντικείμενο μεταβιβάσεως ή, ενδεχομένως, διαπραγματεύσεως.

9 — Η υπογράμμιση δική μου.

37. Πράγματι, στην πρώτη περίπτωση το άρθρο 1 της οδηγίας περί καταθέσεων αναφέρεται σε οφειλές η επιστροφή των οποίων είναι υποχρεωτική κατά τα ισχύοντα εκ του νόμου ή εκ συμβάσεως για τους λογαριασμούς στους οποίους είναι κατατεθειμένα τα αντίστοιχα κεφάλαια ή για τις συνήθεις τραπεζικές συναλλαγές από τις οποίες προκύπτουν οι εν λόγω οφειλές συνεπεία μιας μεταβατικής καταστάσεως. Είναι σαφές, κατ' εμέ, ότι η εν λόγω υποχρέωση επιστροφής αποκλείει τη δυνατότητα μεταβιβάσεως ή διαπραγματεύσεως της οφειλής, καθώς πρόκειται, με τη στενή έννοια του όρου, για κατάθεση στο πιστωτικό ίδρυμα¹⁰.

38. Στη δεύτερη περίπτωση, ωστόσο, το άρθρο 1 της οδηγίας κάνει ρητή αναφορά σε χρέη ενσωματωμένα σε πιστοποιητικό καταθέσεως, ήτοι, σε τίτλο στον οποίον το χαρακτηριστικό της μεταβιβασιμότητας είναι εγγενές¹¹. Τούτο συνάγεται από την οδηγία 86/635, στο άρθρο 20, παράγραφος 1, της οποίας ορίζεται ότι στον λογαριασμό «Υποχρεώσεις για τις οποίες υπάρχουν παραστατικοί τίτλοι» πρέπει να περιλαμβάνονται «τόσο οι ομολογίες όσο και οι υποχρεώσεις για τις οποίες έχει εκδοθεί *μεταβιβάσιμος παραστατικός τίτλος, όπως οι βεβαιώσεις κατάθεσης*¹² [...]». Υπό την ίδια έννοια, το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 19, της οδηγίας 2004/39 ορίζει τα «μέσα χρηματαγοράς» ως «κατηγορίες μέσων που αποτελούν αντικείμενα συνήθους *διαπραγματεύσεως* στη χρηματαγορά, όπως έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου, *τίτλοι παρακαταθήκης*¹³ και εμπορικά γραμμάτια, εξαιρουμένων των μέσων πληρωμής».

39. Κατά συνέπεια, καθίσταται σαφές ότι, για τους σκοπούς του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, της οδηγίας περί καταθέσεων, τα πιστοποιητικά καταθέσεων αποτελούν είδος του γένους «κατάθεση» κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, το οποίο χαρακτηρίζεται, ακριβώς, από τη δυνατότητα μεταβιβάσεώς τους.

40. Το ζήτημα είναι λοιπόν αν τα πιστοποιητικά καταθέσεων, προσδιοριζόμενα κατ' αυτόν τον τρόπο, περιλαμβάνονται μεταξύ των περιπτώσεων για τις οποίες υφίσταται, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί καταθέσεων, δυνατότητα των κρατών μελών να προβλέψουν εξαίρεση από την κατά την οδηγία εγγύηση ή περιορισμό της εγγυήσεως αυτής.

41. Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί καταθέσεων, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι «ορισμένοι καταθέτες ή ορισμένες καταθέσεις εξαιρούνται από την εγγύηση ή ότι η παρεχόμενη εγγύηση είναι χαμηλότερη». Η δυνατότητα αυτή, ωστόσο, δεν είναι γενικού χαρακτήρα, όπως συνάγεται από τη χρήση του όρου «ορισμένοι», αλλά περιορίζεται σε εκείνους τους καταθέτες και τις καταθέσεις που απαριθμούνται στο παράρτημα I της ίδιας οδηγίας.

42. Μετά από εξέταση των ως άνω απαριθμούμενων στο παράρτημα I καταθετών και καταθέσεων διαπιστώνεται ως προς τις μεν καταθέσεις ότι σχεδόν όλες ανταποκρίνονται στην έννοια της καταθέσεως, ως προς τους δε καταθέτες ότι πρόκειται επίσης ως επί το πλείστον για καταθέτες δημόσιου χαρακτήρα. Περιλαμβάνονται, πράγματι, στο παράρτημα οι καταθέσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων (σημείο 2) οι καταθέσεις του Δημοσίου και των διοικητικών αρχών (σημεία 3 και 4), οι καταθέσεις των οργανισμών συλλογικών επενδύσεων (σημείο 5) ή των συνταξιοδοτικών ταμείων (σημείο 6), καθώς επίσης οι καταθέσεις όσων είναι σε κάποιον βαθμό υπεύθυνοι για τη διαχείριση ή την άσκηση ελέγχου στο πιστωτικό ίδρυμα (σημεία 7, 8 και 9) ή οι καταθέσεις σε ξένο νόμισμα

10 — Πρόκειται, τυπικώς, για κατάθεση «όψεως», το πλέον γνήσιο είδος της οποίας είναι η καλούμενη «κατάθεση σε τρεχούμενο λογαριασμό». Βλ., παραδείγματος χάριν, Cortés, L. J., «Contratos bancarios (II)», σε Uriá, R. και Menéndez, A., *Curso de Derecho Mercantil*, τόμος II, Civitas, Μαδρίτη, 2001, σ. 540. Επίσης, Thessinga, K. D., «Das Einlagengeschäft», σε Boujong, K., Ebenroth, C. T., και Joost, D., *Handelsgesetzbuch Kommentar*, Bd. 2, C.H. Beck/Franz Vahlen, Μόναχο, 2001, σ. 1918 επ.

11 — Υπ' αυτήν την έννοια, Cremades Bañón, F., *Certificados de depósito en las imposiciones a plazo*, Μούρθια, 1979, σ. 102. Πρόκειται για την επίσης τυπική περίπτωση των «προθεσμιακών» καταθέσεων ή αποταμιεύσεων, η ρευστότητα των οποίων παρέχεται διά της εκδόσεως πιστοποιητικών που ενσωματώνουν δικαίωμα επιστροφής του κατατεθέντος κεφαλαίου. Έτσι Cortés, L. J., όπ.π., σ. 541, ο οποίος ορίζει τα πιστοποιητικά καταθέσεων ως «αξιόγραφα εις διαταγήν, μεταβιβάσιμα με οπισθογράφηση, κατά τρόπο ώστε ο κάτοχος να μπορεί να τα μεταβιβάσει ανακτώντας τα επενδυμένα ή κατατεθειμένα προθεσμιακώς κεφάλαια χωρίς να ακυρώνεται ή να λύεται η σύμβαση με το πιστωτικό ίδρυμα». Επίσης, Recalde, A., «Certificado de depósito», *Enciclopedia Jurídica Básica*, τόμος I, Civitas, Μαδρίτη, 1995, σ. 1016.

12 — Η υπογράμμιση δική μου.

13 — Η υπογράμμιση δική μου.

(σημείο 13). Πρόκειται πάντοτε, στις περιπτώσεις αυτές, για καταθέσεις η ιδιαιτερότητα των οποίων έγκειται στον χαρακτήρα του εκάστοτε δικαιούχου. Είναι δε ακριβώς ο εν λόγω χαρακτήρας ο οποίος δικαιολογεί τη δυνατότητα εξαιρέσεως των καταθέσεων αυτών από την προστασία που παρέχει η οδηγία περί καταθέσεων. Και τούτο, είτε διότι δεν είναι αναγκαία η προβλεπόμενη από την οδηγία προστασία για τους ιδιώτες, εφόσον πρόκειται για καταθέτες δημόσιου χαρακτήρα, είτε διότι πρόκειται για καταθέτες οι οποίοι φέρουν σε κάποιο βαθμό ευθύνη για την κατάσταση που κατέστησε αναγκαία την εν λόγω προστασία.

43. Οι μόνες από τις διαλαμβανόμενες στο παράρτημα I περιπτώσεις οι οποίες δεν έχουν σχέση με την ιδιότητα του δικαιούχου της καταθέσεως είναι, αφενός, οι προβλεπόμενες στο σημείο 10 (Μη ονομαστικές καταθέσεις), από τη μνεία των οποίων συνάγεται, a contrario, ότι δεν μπορούν να εξαιρεθούν οι «ονομαστικές καταθέσεις», και, αφετέρου, κατά το μέτρο που αφορά την παρούσα υπόθεση, οι μνημονευόμενες στο σημείο 12, το οποίο αναφέρεται στους «πιστωτικ[ούς] τίτλ[ους] εκδοθέντες από το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα και [στις] οφειλές που προέκυψαν από αποδοχές ιδίων συναλλαγματικών και γραμματίων». Χαρακτηριστική περίπτωση των οποίων είναι δηλαδή τα πιστοποιητικά καταθέσεων.

44. Συνεπώς, δεν χωρεί, κατά τη γνώμη μου, αμφιβολία ότι η Δημοκρατία της Λιθουανίας είχε τη δυνατότητα, δυνάμει της οδηγίας περί καταθέσεων, να εξαιρέσει τα πιστοποιητικά καταθέσεων από την εγγύηση ή να περιορίσει την εγγύηση αυτή, νοουμένων ως τέτοιων των μεταβιβάσιμων χρηματοπιστωτικών μέσων, καθώς, βάσει των εκτεθέντων, η μεταβιβασιμότητα αποτελεί κατά το δίκαιο της Ένωσης εγγενές στοιχείο των μέσων αυτών.

45. Ο Λιθουανός νομοθέτης, ωστόσο, δεν εξαιρέσε το σύνολο των πιστοποιητικών καταθέσεων, αλλά, κατά τήρηση της οδηγίας περί καταθέσεων, μόνον τα εκδοθέντα από το ίδιο το καλυπτόμενο από την εγγύηση πιστωτικό ίδρυμα. Στον βαθμό που η οδηγία περί καταθέσεων επιτρέπει την εξαίρεση των ως άνω πιστοποιητικών καταθέσεων, δεν θα μπορούσαν να προβληθούν αντιρρήσεις κατά του Λιθουανού νομοθέτη.

46. Φρονώ πάντως ότι η εξαίρεση μπορεί να αφορά μόνο πιστοποιητικά καταθέσεων κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, ήτοι, μεταβιβάσιμους τίτλους, οπότε, σε περίπτωση που δεν συντρέχει η προϋπόθεση αυτή και πρόκειται, παραδείγματος χάριν, για ονομαστικά πιστοποιητικά, δεν ασκεί επιρροή το αν ο εκδότης τους ήταν το καλυπτόμενο από την εγγύηση ίδρυμα¹⁴. Με άλλα λόγια, αν, λόγω των χαρακτηριστικών τους, τα επίδικα χρηματοπιστωτικά μέσα δεν ήταν μεταβιβάσιμα και, συνεπώς, ανεξαρτήτως της ονομασίας τους, δεν συνιστούσαν κατά κυριολεξία πιστοποιητικά καταθέσεων, δεν θα ενέπιπταν στη δυνατότητα εξαιρέσεως που προβλέπει η οδηγία περί καταθέσεων.

47. Εναπόκειται, σε κάθε περίπτωση, στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν τα επίδικα στην κύρια δίκη μέσα ανταποκρίνονται στον τύπο του πιστοποιητικού καταθέσεως που, σύμφωνα με την οδηγία περί καταθέσεων και βάσει του κριτηρίου περί μεταβιβασιμότητάς του, καλύπτεται ή όχι από την εγγύηση την οποία προβλέπει η εν λόγω οδηγία.

14 — Το κριτήριο της μεταβιβασιμότητας συμβαδίζει, κατ' εμέ, καλύτερα με τον σκοπό της επιτρεπόμενης από την οδηγία περί καταθέσεων εξαιρέσεως και είναι, όπως θα καταδειχθεί, το πλέον πρόσφορο ώστε να εναρμονισθεί η εν λόγω οδηγία προς τον σκοπό της οδηγίας περί επενδύτων. Είναι ενδεικτικό, κατά τη γνώμη μου, ότι, για παράδειγμα, το γερμανικό δίκαιο εξαιρεί από την εγγύηση της οδηγίας περί καταθέσεων τους τίτλους στον κομιστή [§ 1 (2) του Einlagensicherungs- und Anlegerentschädigungsgesetz, της 16ης Ιουλίου 1998 (BGBl. I, σ. 1842)], όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 15ης Ιουλίου 2014 (BGBl. I, σ. 934)]. Στην ίδια κατεύθυνση, ο Ισπανός νομοθέτης εγγυάται ως καταθέσεις τα ονομαστικά πιστοποιητικά καταθέσεων, εξαιρώντας τα πιστοποιητικά καταθέσεων που έχουν εκδοθεί στον κομιστή (άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο c, του βασιλικού διατάγματος 2606/1996, της 20ής Δεκεμβρίου 1996, με το οποίο θεσπίζεται το νομικό καθεστώς του ταμείου εγγυήσεως καταθέσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων, BOE αριθ. 307, της 21ης Δεκεμβρίου 1996).

48. Βάσει των προεκτεθέντων, προτείνω να δοθεί στο πρώτο ερώτημα η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, σημείο 12, της οδηγίας περί καταθέσεων έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη δύνανται να εξαιρούν από το ευεργέτημα της εγγυήσεως τους καταθέτες πιστωτικού ιδρύματος οι οποίοι κατέχουν πιστοποιητικά καταθέσεων εκδοθέντα από το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα, εφόσον πρόκειται για μεταβιβάσιμους τίτλους, διαπίστωση που απόκειται στο εθνικό δικαστήριο. Σε αντίθετη περίπτωση πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι εν λόγω καταθέσεις δεν εξαιρούνται από την εγγύηση την οποία προβλέπει η οδηγία αυτή.

B. Επί του τέταρτου και του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

49. Κρίνω ότι στο δεύτερο και στο τέταρτο ερώτημα του Lietuvos Aukščiausiasis Teismas πρέπει να δοθεί απάντηση από κοινού.

50. Το τέταρτο ερώτημα αφορά οδηγία άλλη από την προηγούμενη, την οδηγία περί επενδυτών, ανεξαρτήτως πλήρως του γεγονότος ότι τόσο αυτή όσο και η οδηγία περί καταθέσεων έχουν μεταφερθεί από τον εθνικό νομοθέτη σε ενιαίο νομοθετικό κείμενο.

51. Συγκεκριμένα, με το ερώτημα αυτό ζητείται να διευκρινισθεί αν ο Λιθουανός νομοθέτης μετέφερε ορθώς την οδηγία περί επενδυτών στο μέτρο που εξαιρεί από τις προβλεπόμενες σε αυτήν εγγυήσεις συγκεκριμένες επενδύσεις, όπως αυτή που έχει συσταθεί από πιστωτικό τίτλο, ειδικότερα, από πιστοποιητικό καταθέσεως, μη μεταβιβάσιμο ή διαπραγματεύσιμο.

52. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά συγκεκριμένα αν τα άρθρα 2, παράγραφος 2, και 4, παράγραφος 2, της οδηγίας περί επενδυτών, σε συνδυασμό με το παράρτημα I αυτής, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία εξαιρεί από το σύστημα αποζημιώσεως τους επενδυτές οι οποίοι κατέχουν πιστωτικούς τίτλους εκδοθέντες υπό τις περιστάσεις που χαρακτηρίζουν την επίδικη στην κύρια δίκη περίπτωση.

53. Όπως πρόκειται να καταδειχθεί, η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι στενά συνδεδεμένη με το δεύτερο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου, με το οποίο τίθεται το ζήτημα αν, στον βαθμό που οι οδηγίες 94/19 και 97/9 έχουν μεταφερθεί με τον ίδιο εθνικό νόμο, το άρθρο 7, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, σημείο 12, της οδηγίας 94/19, και το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/9, υπό το πρίσμα του άρθρου 2, παράγραφος 3, της οδηγίας 97/9, έχουν την έννοια ότι οι κάτοχοι πιστοποιητικών καταθέσεων και ομολογιών πρέπει να καλύπτονται από ένα από τα συστήματα προστασίας που προβλέπουν οι ως άνω οδηγίες.

1. Επιχειρήματα των διαδίκων σε σχέση με το τέταρτο ερώτημα

54. Κατά την άποψη των Snoras και IID, η προβλεπόμενη από την οδηγία περί επενδυτών ασφάλιση δεν συνδέεται με το είδος του χρηματοπιστωτικού μέσου, αλλά με το πρόσωπο στη φύλαξη του οποίου βρίσκεται (χρηματοπιστωτικός διαμεσολαβητής) και δεν καλύπτει τον κίνδυνο αφερεγγυότητας του εκδότη. Επίσης, στην περίπτωση, όπως εν προκειμένω, μεταβιβάσεως κεφαλαίων από τον επενδυτή στον εκδότη ως τίμημα για τα αποκτηθέντα χρηματοπιστωτικά μέσα, τα καταβληθέντα από τον επενδυτή ποσά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως επενδυτικά κεφάλαια, καλυπτόμενα από την εγγύηση του άρθρου 2 της οδηγίας περί επενδυτών. Στην περίπτωση της κύριας δίκης, τα κεφάλαια είχαν μεταβιβαστεί εκουσίως στη Snoras στο πλαίσιο των συμβάσεων που συνήψε με τους Vitoldas Gulianičius και Virgilijus Vidutis Nemaniūnas, ενώ, οι συμβάσεις προέβλεπαν επιπλέον ότι η τράπεζα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια των πελατών της. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το γεγονός ότι η Snoras έχει ταυτοχρόνως την ιδιότητα του εκδότη και του διαμεσολαβητή των τίτλων δεν είναι κρίσιμο για την ερμηνεία της οδηγίας περί επενδυτών.

55. Η Λιθουανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το Ανώτατο Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη κρίνοντας ότι το σύστημα εγγυήσεως των επενδυτών δεν έχει εφαρμογή λόγω του είδους του χρηματοπιστωτικού μέσου. Κατά την κρίση της, το εν λόγω σύστημα δεν έχει εφαρμογή λόγω του ότι το υπό πτώχευση τραπεζικό ίδρυμα δεν προέβη στη χρήση ή μεταβίβαση των τίτλων ή των κεφαλαίων χωρίς τη συναίνεση των Vitoldas Gulianičius και Virgilijus Vidutis Nemaniūnas. Εξάλλου, κατά τη Λιθουανική Κυβέρνηση είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι η Snoras ήταν ταυτοχρόνως εκδότης και διαμεσολαβητής των επίδικων πιστωτικών τίτλων, εφόσον τα ποσά που της μεταβίβασαν οι επενδυτές αποτελούσαν το αντάλλαγμα για την αγορά των τίτλων και αυτοί δεν μπορούσαν να απαιτήσουν την επιστροφή τους παρά μόνον υπό τους συνομολογηθέντες στις αντίστοιχες συμβάσεις όρους. Εν τέλει, ουδεμία ένδειξη υπάρχει ότι τα κεφάλαια των επενδυτών απετέλεσαν αντικείμενο ιδιοποίησης ή χρήσεως χωρίς προηγούμενη συναίνεση.

56. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το σύστημα του άρθρου 2, παράγραφος 2, και του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας περί επενδυτών διασφαλίζει την αποζημίωση για τα επίμαχα πιστοποιητικά καταθέσεων και ομόλογα εφόσον πληρούνται δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, να πρόκειται για χρηματοπιστωτικά μέσα κατά την έννοια της οδηγίας 2004/39, ήτοι για τίτλους διαπραγματεύσιμους στη χρηματαγορά. Δεύτερον, το πιστωτικό ίδρυμα να μην έχει επιστρέψει στους επενδυτές τους τίτλους που τους ανήκουν ή τα κεφαλαία που τους οφείλονται ή τους ανήκουν και διακρατούνται για λογαριασμό τους σε συσχετισμό με τα πιστοποιητικά καταθέσεων. Κατά την Επιτροπή, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να επαληθεύσει αν οι δύο αυτές προϋποθέσεις πληρούνται στην επίδικη υπόθεση. Ωστόσο, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, για τους σκοπούς της πληρώσεως του πρώτου όρου, το γεγονός και μόνον ότι οι τίτλοι δεν έχουν μεταβιβαστεί στον δικαιούχο ή τον χρηματοπιστωτικό διαμεσολαβητή και δεν έχουν καταχωρισθεί σε κεντρικό καταθετήριο δεν αποκλείει την πιθανότητα να πρόκειται για διαπραγματεύσιμους τίτλους.

2. Επιχειρήματα των διαδίκων σε σχέση με το δεύτερο ερώτημα

57. Ο V. Gulianičius φρονεί ότι πρέπει να υπάρξει διάρθρωση μεταξύ των δύο οδηγιών κατά τρόπο ώστε να έχει πάντοτε εφαρμογή η εγγύηση που προβλέπεται σε μία από αυτές, ώστε η εξαίρεση ορισμένων χρηματοπιστωτικών μέσων να μη συνεπάγεται την παντελή έλλειψη προστασίας των επενδυτών.

58. Τόσο η Δημοκρατία της Λιθουανίας όσο και οι Snoras και IID συμφωνούν ότι η οδηγία περί καταθέσεων και η οδηγία περί επενδυτών επιδιώκουν διαφορετικούς σκοπούς: η πρώτη τη διαφύλαξη της εμπιστοσύνης των καταθετών στα πιστωτικά ιδρύματα και της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος· η δεύτερη την προστασία των επενδυτών έναντι του κινδύνου απάτης, επαγγελματικής αμέλειας ή διαχειριστικού λάθους εκ μέρους της επιχειρήσεως επενδύσεων, χωρίς να περιλαμβάνει την εγγύηση έναντι του καθεαυτόν κινδύνου της ίδιας της επενδύσεως. Υποστηρίζουν, επίσης, ότι αποζημίωση οφείλεται μόνο στην περίπτωση αφερεγγυότητας του πιστωτικού ιδρύματος ή της επιχειρήσεως επενδύσεων και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στη λιθουανική νομοθεσία και στη νομοθεσία της Ένωσης. Όσον αφορά την οδηγία περί επενδυτών, τέτοια είναι η περίπτωση της προϋποθέσεως που επιβάλλεται από το άρθρο 9, παράγραφος 1, του λιθουανικού νόμου για την εγγύηση των καταθέσεων.

59. Συμφωνούν επίσης ότι αμφότερες οι οδηγίες επιτρέπουν στα κράτη μέλη να εξαιρούν από την εγγύηση ορισμένες κατηγορίες καταθέσεων και επενδυτών. Παρόλα αυτά, υποστηρίζουν ότι η οδηγία περί επενδυτών δεν προβλέπει ότι οι κατηγορίες που εξαιρούνται από την προστασία της οδηγίας περί καταθέσεων πρέπει υποχρεωτικώς να προστατεύονται υπό την έννοια της οδηγίας περί επενδυτών ή αντιστρόφως. Και τούτο διότι, μολονότι συνδέονται μεταξύ τους, το γεγονός και μόνον ότι αμφότερες οι οδηγίες μεταφέρθηκαν με τον ίδιο εθνικό νόμο δεν σημαίνει ότι όλοι οι καταθέτες ή επενδυτές δύνανται να αξιώσουν σε κάθε περίπτωση αποζημίωση εξαιτίας της αφερεγγυότητας του πιστωτικού ιδρύματος ή της επιχειρήσεως επενδύσεων.

60. Κατά την Επιτροπή, μολονότι οι δύο οδηγίες διαφέρουν όσον αφορά το πεδίο και τις προϋποθέσεις εφαρμογής τους, καθώς και το επίπεδο προστασίας που παρέχουν, ενδέχεται σε κάποιες περιπτώσεις τα συστήματα να αλληλοεπικαλύπτονται, ενδεχόμενο για το οποίο υφίστανται κανόνες που αποτρέπουν τη διπλή αποζημίωση· συγκεκριμένα, η ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας περί επενδυτών και το άρθρο 2, παράγραφος 3, της ίδιας οδηγίας.

61. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι και οι δύο οδηγίες επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό που συνίσταται στη διασφάλιση ελάχιστης προστασίας για τους μικρούς επενδυτές δεδομένης της ευάλωτης θέσεώς τους έναντι των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ωστόσο, η εξαίρεση ορισμένων πιστωτικών τίτλων δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 2, και του παραρτήματος I, σημείο 12, της οδηγίας περί καταθέσεων πρέπει να ερμηνευθεί ανεξαρτήτως του αν οι εν λόγω τίτλοι αποτελούν αντικείμενο της εγγυήσεως που προβλέπει η οδηγία περί επενδυτών ή εξαιρούνται από αυτήν. Συνάγεται εξ αυτού ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο οι ιδιώτες να μη δύνανται να τύχουν καμίας εκ των δύο καλύψεων.

3. Εκτίμηση

62. Η οδηγία περί επενδυτών διασφαλίζει την επιδιωκόμενη με αυτήν προστασία του επενδυτή εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου της 2, παράγραφος 2, οι οποίες αφορούν την αδυναμία μιας επιχειρήσεως επενδύσεων, λόγω της οικονομική καταστάσεώς της, να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της έναντι των επενδυτών. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η οδηγία περί επενδυτών ορίζει ότι πρέπει να εξασφαλίζεται κάλυψη προκειμένου να (Α) αποδοθούν στους επενδυτές τα κεφάλαια που τους οφείλονται ή τους ανήκουν και τα οποία κρατεί η επιχείρηση για λογαριασμό τους σε σχέση με επενδυτικές εργασίες ή προκειμένου να (Β) επιστραφούν στους επενδυτές τίτλοι οι οποίοι τους ανήκουν και τους οποίους κρατεί, διοικεί ή διαχειρίζεται η επιχείρηση επενδύσεων για λογαριασμό τους σε σχέση με επενδυτικές εργασίες. Όλα τα ανωτέρω «κατά τα ισχύοντα εκ του νόμου ή εκ συμβάσεως».

63. Για τους σκοπούς της οδηγίας περί επενδυτών, κατά το άρθρο της 2, παράγραφος 3, ως «τίτλοι» πρέπει να νοηθούν οι τίτλοι που απαριθμούνται στο τμήμα Β του παραρτήματος της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ, ήτοι, μεταξύ άλλων, οι τίτλοι χρηματαγοράς, στους οποίους, όπως εκτέθηκε στο σημείο 38, περιλαμβάνονται, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, σημείο 19, της οδηγίας 2004/39, τα πιστοποιητικά καταθέσεων.

64. Η οδηγία περί επενδυτών παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προβλέψουν ορισμένες εξαιρέσεις από το σύστημα εγγυήσεως. Συγκεκριμένα, ο νομοθέτης της Ένωσης έχει θεσπίσει στο παράρτημα I κατάλογο δυνατών εξαιρέσεων, οι οποίες βασίζονται όλες τους στην προσωπική ή θεσμική κατάσταση του επενδυτή, κατά τρόπον ώστε να μπορούν να εξαιρεθούν, για παράδειγμα, οι επαγγελματίες ή οι δημοσίου χαρακτήρα επενδυτές, οι διαχειριστές ή οι υπεύθυνοι της επιχειρήσεως επενδύσεων ή οι στενοί συγγενείς τους.

65. Κατά τη λιθουανική νομοθεσία —στην οποία, όπως γνωρίζουμε, η μεταφορά της οδηγίας περί καταθέσεων και της οδηγίας περί επενδυτών έγινε σε ενιαίο νομοθετικό κείμενο—, εξαιρούνται της εγγυήσεως τα πιστοποιητικά καταθέσεων τα οποία έχουν εκδοθεί από το ίδιο το πιστωτικό ίδρυμα. Λόγω, ακριβώς, της συντελεσθείσας στη λιθουανική νομοθεσία «συγχωνεύσεως» των δύο οδηγιών δεν είναι δυνατό να διαπιστωθεί αν τα πιστοποιητικά αυτά εξαιρούνται ως καταθέσεις ή ως επενδύσεις, ήτοι, ποια από τις επιτρεπόμενες από τις εν λόγω οδηγίες δυνατότητες εξαιρέσεως χρησιμοποίησε ο Λιθουανός νομοθέτης. Τόσο η Λιθουανική Κυβέρνηση όσο και οι Snoras και IID υποστηρίζουν ότι η εξαίρεση από την εγγύηση στην περίπτωση της κύριας δίκης δεν οφείλεται στο γεγονός ότι η Snoras είναι ο εκδότης των επίδικων τίτλων. Σημασία έχει, κατά την άποψή τους, το γεγονός ότι η Snoras δεν προέβη σε χρήση ή μεταβίβαση των εν λόγω τίτλων χωρίς τη συναίνεση των Vitoldas Gulianičius και Virgilijus Vidutis Nemaniūnas.

66. Είναι προφανές, κατά τη γνώμη μου, ότι σκοπός της οδηγίας περί επενδυτών δεν είναι η κάλυψη του εγγενούς σε κάθε επενδυτική δραστηριότητα κινδύνου, αλλά μόνον ορισμένων κινδύνων που συνδέονται με την αφερεγγυότητα των επιχειρήσεων επενδύσεων. Ωστόσο, όταν, όπως είναι η περίπτωση της επίδικης διαφοράς, ο εκδότης των τίτλων και ο διαμεσολαβητής είναι το ίδιο πιστωτικό ίδρυμα, καθίσταται δυσχερής η οριοθέτηση μεταξύ του κινδύνου που συνδέεται με την οικονομική κατάσταση του πιστωτικού ιδρύματος, αφενός, και του κινδύνου που συνδέεται με την επένδυση, αφετέρου.

67. Πράγματι, η οδηγία περί επενδυτών αναγνωρίζει την πιθανότητα να υπάρξει περίπτωση απαιτήσεων για τις οποίες, λόγω του γεγονότος ότι προέρχονται από επιχειρήσεις επενδύσεων που είναι πιστωτικά ιδρύματα, δεν είναι ευχερής η διαπίστωση περί του αν συνιστούν κατάθεση που προστατεύεται από την οδηγία περί καταθέσεων ή αν πρόκειται για κεφάλαια κατατεθειμένα στα εν λόγω ιδρύματα σε σχέση με επενδυτικές εργασίες που προστατεύονται από την οδηγία περί επενδυτών. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, κατά την ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας περί καταθέσεων, στις περιπτώσεις αυτές «θα πρέπει να δοθεί η ευχέρεια στα κράτη μέλη να αποφασίζουν τα ίδια σε ποιά από τις δύο οδηγίες υπάγονται οι εν λόγω απαιτήσεις».

68. Εκτιμώ ότι η κατ' αυτόν τον τρόπο παρεχόμενη στα κράτη μέλη δυνατότητα εκκινεί από τη βασική θέση ότι, όσο δύσκολο και αν είναι να καθορισθεί στις περιπτώσεις αυτές αν πρόκειται για καταθέσεις ή επενδύσεις, βούληση του νομοθέτη της Ένωσης είναι να εφαρμοστεί τελικώς ένα από τα προβλεπόμενα στις οικείες δύο οδηγίες συστήματα προστασίας, όπερ σημαίνει ότι οι εθνικές νομοθεσίες και τα αντίστοιχα εθνικά δικαστήρια πρέπει να καθιστούν δυνατό, σε κάθε περίπτωση, το έργο του προηγούμενου χαρακτηρισμού του συγκεκριμένου επίμαχου χρηματοπιστωτικού μέσου ως καταθέσεως ή ως επενδύσεως.

69. Τούτο συνάγεται, κατ' εμέ, από την ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας περί επενδυτών, στην οποία επισημαίνεται ότι, λαμβανομένου υπόψη ότι «ο ορισμός της επιχείρησης επενδύσεων καλύπτει τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει άδεια για την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών [...] αυτά τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν επίσης να συμμετέχουν στο σύστημα αποζημίωσης των επενδυτών όσον αφορά τις επενδυτικές τους εργασίες[, χωρίς], ωστόσο, αυτά τα πιστωτικά ιδρύματα [να] χρειάζεται να ανήκουν σε δύο διαφορετικά συστήματα αποζημίωσης όταν υπάρχει ένα σύστημα το οποίο ανταποκρίνεται στα κριτήρια τόσο της παρούσας οδηγίας όσο και της οδηγίας 94/19/EK [...]».

70. Στο ίδιο πνεύμα με τα ανωτέρω, το άρθρο 2, παράγραφος 3, της οδηγίας περί επενδυτών προβλέπει ότι, «[ε]άν η απαίτηση ενός από τα είδη που αναφέρονται στην παράγραφο 2 έναντι πιστωτικού ιδρύματος σε ορισμένο κράτος μέλος εμπίπτει συγχρόνως στην παρούσα οδηγία και στην οδηγία 94/19/EK, το εν λόγω κράτος μέλος την καταλογίζει στο κατά την κρίση του καταλληλότερο εκ των δύο συστημάτων». Πάντως, η ίδια διάταξη ορίζει ότι «[δ]εν επιτρέπεται η καταβολή διπλής αποζημίωσης για μία και την αυτή απαίτηση δυνάμει αμφοτέρων των οδηγιών».

71. Όσον αφορά τη λιθουανική νομοθεσία, οι δύο οδηγίες έχουν μεταφερθεί με μία μόνο νομοθετική πράξη, η οποία θεσπίζει ενιαίο σύστημα προστασίας. Κατ' εμέ, η εν λόγω νομοθετική επιλογή που συνίσταται στην εγκαθίδρυση ενός μόνο συστήματος προστασίας ουδέν ελάττωμα πάσχει, καθώς η αιτιολογική σκέψη που μόλις παρατέθηκε αναφέρεται ρητώς στη δυνατότητα υπάρξεως «ενός [ενιαίου] συστήματος». Τούτο όμως ισχύει μόνο στην περίπτωση που το εν λόγω σύστημα, κατ' απαίτηση της ίδιας αιτιολογικής σκέψεως, «ανταποκρίνεται στα κριτήρια» τόσο της οδηγίας περί καταθέσεων όσο και της οδηγίας περί επενδυτών.

72. Το γεγονός, κατά συνέπεια, ότι, κατά τη λιθουανική νομοθεσία, πιστοποιητικά καταθέσεων που έχουν εκδοθεί από πιστωτικό ίδρυμα εξαιρούνται από την προβλεπόμενη για τις καταθέσεις προστασία ουδόλως μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την εξαίρεσή τους από την προστασία της οποίας ενδεχομένως μπορούν να τυγχάνουν ως επενδυτικά μέσα. Τουναντίον, το σύστημα προστασίας που θεσπίζει ο Λιθουανός νομοθέτης *πρέπει να ανταποκρίνεται τόσο στις απαιτήσεις της οδηγίας περί*

καταθέσεων όσο και στις απαιτήσεις της οδηγίας περί επενδυτών, καθώς, όπως προεκτέθηκε, η οδηγία περί επενδυτών επιβάλλει τη συμμετοχή των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν λάβει άδεια για την παροχή επενδυτικών υπηρεσιών στο σύστημα αποζημιώσεως των επενδυτών όσον αφορά τις επενδυτικές τους εργασίες.

73. Εξαιρέση θα ήταν δυνατή μόνο στην περίπτωση που η οδηγία περί επενδυτών είχε προβλέψει τέτοιου είδους εξαίρεση. Κατά τον καθορισμό όμως των περιπτώσεων που καλύπτονται από την προβλεπόμενη σε αυτήν προστασία, η οδηγία περί επενδυτών αναφέρεται μόνο στην αδυναμία εκπληρώσεως από την επιχείρηση επενδύσεων των υποχρεώσεών της «για λόγους έχοντες άμεση σχέση με την οικονομική της κατάσταση» (άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας περί επενδυτών), χωρίς να αναφέρεται στην απαιτούμενη από τον Λιθουανό νομοθέτη προϋπόθεση, ήτοι στην άνευ συναινέσεως χρησιμοποίηση των κεφαλαίων.

74. Συνεπώς, ως δεύτερο ενδιάμεσο συμπέρασμα, προτείνω να δοθεί στο τέταρτο ερώτημα η απάντηση ότι τα άρθρα 2, παράγραφος 2, και 4, παράγραφος 2, της οδηγίας περί επενδυτών (σε συνδυασμό με το παράρτημα Ι της εν λόγω οδηγίας) έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία που εξαιρεί από το προβλεπόμενο σε αυτή σύστημα αποζημιώσεως τα πιστοποιητικά καταθέσεων που έχουν εκδοθεί από πιστωτικό ίδρυμα αν το τελευταίο δεν προέβη στη χρήση ή μεταβίβαση των κεφαλαίων ή των τίτλων των επενδυτών χωρίς τη συναίνεσή τους.

Γ. Επί του τρίτου ερωτήματος

75. Τέλος, και σε λογική, κατά τη γνώμη μου, σειρά εξετάσεως των ερωτημάτων που υποβάλλει το Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, θα επικεντρωθώ στην εξέταση του τρίτου ερωτήματος, με το οποίο ζητείται να διευκρινισθεί αν, δεδομένου του αποκλεισμού από την εθνική νομοθεσία της προβλεπόμενης στις οδηγίες 94/19 και 97/9 προστασίας, οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον εθνικού δικαστηρίου ορισμένες διατάξεις αμφοτέρων των οδηγιών.

76. Επισημαίνω όμως εκ προοιμίου ότι, σε περίπτωση που η εξαίρεση των επίδικων μέσων από το πεδίο προστασίας της οδηγίας περί καταθέσεων κριθεί σύμφωνη προς την εν λόγω οδηγία, το ζήτημα σχετικά με το άμεσο αποτέλεσμα μπορεί να τεθεί μόνο σε σχέση με την οδηγία περί επενδυτών, στον βαθμό που η εθνική νομοθεσία κακώς απέκλεισε την οφειλόμενη βάσει αυτής προστασία.

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

77. Οι Snoras και IID συμφωνούν με τη θέση της Λιθουανικής Κυβερνήσεως, υποστηρίζοντας ότι οι παρατιθέμενες από το αιτούν δικαστήριο διατάξεις των οδηγιών δεν μπορούν να εφαρμοστούν ούτε στη Snoras, ως ιδιώτη, ούτε στην IID, δημόσια επιχείρηση που συμμετέχει στην κύρια δίκη ως παρεμβαίνουσα. Υποστηρίζουν εν τέλει ότι, σε περίπτωση που ήθελε κριθεί ότι οι δύο οδηγίες μπορούν να τύχουν άμεσης εφαρμογής, προτεραιότητα έχει η εφαρμογή της οδηγίας περί επενδυτών.

78. Η Λιθουανική Κυβέρνηση αμφισβητεί την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου ότι, κατά την εθνική νομοθεσία, κανένα από τα προβλεπόμενα στην οδηγία περί καταθετών και στην οδηγία περί επενδυτών συστήματα δεν μπορεί να έχει εφαρμογή στους κατόχους πιστοποιητικών καταθέσεων και ομολόγων που έχουν εκδοθεί από πιστωτικό ίδρυμα. Κατά την εν λόγω κυβέρνηση, μολονότι η οδηγία περί καταθέσεων ενδέχεται να μην έχει εφαρμογή λόγω της εξαιρέσεως του άρθρου της 7, παράγραφος 2, θα μπορούσε πάντως να έχει εφαρμογή το σύστημα που προβλέπεται στην οδηγία περί επενδυτών. Αν στην υπόθεση της κύριας δίκης αποκλειόταν η καταβολή αποζημιώσεως, τούτο θα οφειλόταν στη μη τήρηση της προϋποθέσεως του άρθρου 9 του λιθουανικού νόμου για την εγγύηση των καταθέσεων.

79. Όσον αφορά το ζήτημα του άμεσου αποτελέσματος, η Δημοκρατία της Λιθουανίας υποστηρίζει ότι, εφόσον υπήρξε ορθή μεταφορά της οδηγίας περί καταθέσεων και της οδηγίας περί επενδυτών, είναι άτοπη η υποβολή του ερωτήματος αυτού και ότι, σε κάθε περίπτωση, καμία από τις δύο οδηγίες δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη δημιουργία τέτοιου αποτελέσματος.

80. Η δε Επιτροπή εκτιμά ότι δεν χωρεί αμφιβολία περί του σαφούς, λεπτομερούς και απαλλαγμένου αιρέσεων χαρακτήρα της οδηγίας περί καταθέσεων, στον βαθμό που, εν προκειμένω, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 2, της οδηγίας περί καταθέσεων, τα πιστοποιητικά καταθέσεων νομίμως εξαιρέθηκαν της προστασίας που προβλέπει η εν λόγω οδηγία. Όσον αφορά την οδηγία περί επενδυτών, η Επιτροπή εκτιμά ότι το αιτούν δικαστήριο όφειλε να εφαρμόσει τις κρίσιμες εθνικές διατάξεις κατά τρόπο συμβατό προς την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, και του άρθρου 4, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας η οποία πρέπει, κατά την άποψή της, να γίνει δεκτή για την απάντηση του τέταρτου ερωτήματος του αιτούντος δικαστηρίου.

2. Εκτίμηση

81. Με το τρίτο ερώτημα το αιτούν δικαστήριο εκκινεί από την προκείμενη ότι, «κατά την εθνική νομοθεσία, κανένα εκ των δυνατών συστημάτων προστασίας που προβλέπονται από την οδηγία περί καταθέσεων και την οδηγία περί επενδυτών δεν εφαρμόζεται στους κατόχους πιστοποιητικών καταθέσεων και ομολόγων που εκδίδονται από πιστωτικό ίδρυμα». Τούτου δοθέντος, διερωτάται αν είναι δυνατή η άμεση εφαρμογή της οδηγίας περί καταθέσεων και της οδηγίας περί επενδυτών.

82. Όπως ήδη εξέθεσα, ανάγκη προσφυγής στην άμεση εφαρμογή της οδηγίας περί επενδυτών θα προέκυπτε στην περίπτωση που, εφόσον νομίμως αποκλειόταν η προστασία την οποία προβλέπει η οδηγία περί καταθέσεων, δεν θα ήταν δυνατή η καταβολή αποζημιώσεως για τους επίδικους τίτλους ως επενδύσεις λόγω μη πληρώσεως της σχετικώς προβλεπόμενης από τον Λιθουανό νομοθέτη προϋποθέσεως, ήτοι της χρήσεως των κεφαλαίων χωρίς προηγούμενη συναίνεση.

83. Αν τελικώς συνέτρεχε τέτοια περίπτωση, εκτιμώ ότι ο δημόσιος χαρακτήρας της IID, δημόσιας επιχειρήσεως επιφορτισμένης με την προστασία των καταθέσεων και των επενδύσεων σε περίπτωση αφερεγγυότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, θα δικαιολογούσε, καταρχήν, την άμεση εφαρμογή της οδηγίας περί επενδυτών, εφόσον διάδικοι της κύριας δίκης δεν είναι μόνον ιδιώτες¹⁵. Ωστόσο, όπως είναι γνωστό, τούτο δεν θα αρκούσε, αφεαυτού, για τη δημιουργία του ως άνω αποτελέσματος, δεδομένου ότι προηγουμένως απαιτείται η διάταξη της οποίας ζητείται η άμεση εφαρμογή να είναι αρκούντως σαφής, λεπτομερής και απαλλαγμένη αιρέσεων.

84. Πράγματι, σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στις περιπτώσεις μη μεταφοράς ή μη ορθής μεταφοράς οδηγίας οι διατάξεις της οποίας δεν τελούν υπό αίρεση και είναι αρκούντως ακριβείς, οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων τις διατάξεις αυτές έναντι του κράτους¹⁶.

85. Στην υπό κρίση υπόθεση, εκτιμώ ότι πληρούται και η προϋπόθεση αυτή, δεδομένου ότι, παρόλο που η οδηγία περί επενδυτών δεν θεσπίζει αφεαυτής σύστημα αποζημιώσεως των επενδυτών, τέτοιου είδους σύστημα έχει θεσμοθετηθεί από τον Λιθουανό νομοθέτη σε όλη του την έκταση και λεπτομέρεια, κατά τρόπο ώστε η μοναδική παράμετρος που μπορεί να εμποδίσει την ένταξη των επίδικων μέσων σε αυτό το σύστημα —στην περίπτωση που, βάσει των προεκτεθέντων, αρμόζει σε

15 — Κατά τη διατύπωση της αποφάσεως της 15ης Ιανουαρίου 2014, *Association de médiation sociale* (C-176/12, EU:C:2014:2, σκέψη 36), «ακόμη και μια σαφής, ακριβής και απαλλαγμένη αιρέσεων διάταξη οδηγίας, η οποία αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων ή στην επιβολή υποχρεώσεων στους ιδιώτες, δεν μπορεί να έχει εφαρμογή, αυτή καθαυτή, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς ανακύπτουσας αποκλειστικώς μεταξύ ιδιωτών». Υπό την ίδια έννοια, απόφαση της 19ης Ιανουαρίου 2010, *Kücükdeveci* (C-555/07, EU:C:2010:21, σκέψη 46).

16 — Πάγια νομολογία μετά την απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 1974, *Van Duyn* (41/74, EU:C:1974:133). Κατά τα λοιπά, το Δικαστήριο δέχεται παγίως ευρύ ορισμό της έννοιας του κράτους για τους σκοπούς αυτούς: έτσι απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1986, *Marshall* (C-152/84, EU:C:1986:84).

αυτά ο χαρακτηρισμός τους ως επενδυτικών μέσων, διαπίστωση που απόκειται στο αιτούν δικαστήριο— είναι μια επιβαλλόμενη από τον Λιθουανό νομοθέτη προϋπόθεση (άνευ συναινέσεως χρησιμοποίηση), προϋπόθεση που δεν είναι, κατά τη γνώμη μου, συμβατή προς την οδηγία περί επενδυτών.

86. Υπό την έννοια αυτή, η ρύθμιση της οδηγίας περί επενδυτών όσον αφορά την οριοθέτηση των περιπτώσεων που εμπίπτουν στην προστασία της είναι αφεαυτής αρκούντως σαφής, ακριβής και απαλλαγμένη αιρέσεων ώστε να μπορεί να γίνει ευθέως επίκλησή της έναντι των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας.

87. Κατά συνέπεια, η οδηγία περί επενδυτών έχει ως προς αυτό το σημείο άμεσο αποτέλεσμα και, δεδομένου ότι η κύρια δίκη δεν αφορά αποκλειστικά ιδιώτες, το αιτούν δικαστήριο μπορεί να προβεί σε εφαρμογή της στην κύρια δίκη. Προς τούτο αρκεί απλώς η μη λήψη υπόψη της θεσπισθείσας από τον Λιθουανό νομοθέτη και μη προβλεπόμενης από την οδηγία περί επενδυτών προϋποθέσεως, κατά τρόπο ώστε το θεσπισθέν από τον Λιθουανό νομοθέτη σύστημα προστασίας να μπορεί να παράσχει, ενδεχομένως, κάλυψη στα επίδικα μέσα.

88. Κατά συνέπεια, και ως τελευταίο ενδιάμεσο συμπέρασμα, προτείνω να δοθεί στο τρίτο ερώτημα η απάντηση ότι το αιτούν δικαστήριο είναι, ενδεχομένως, υποχρεωμένο, λόγω του αμέσου αποτελέσματος της οδηγίας περί επενδυτών, να μην εφαρμόσει την προϋπόθεση περί άνευ συναινέσεως χρησιμοποίησης την οποία θεσπίζει ο εθνικός νομοθέτης κατά τον προσδιορισμό του πλαισίου των επενδύσεων οι οποίες εμπίπτουν στο σύστημα προστασίας της οδηγίας περί επενδυτών.

VI – Πρόταση

89. Βάσει των προεκτεθεισών εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο Lietuvos Aukščiausioji Teismai ως εξής:

- «1) Το άρθρο 7, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το παράρτημα I, σημείο 12, της οδηγίας 94/19/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1994, περί των συστημάτων εγγυήσεως των καταθέσεων, έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη δύνανται να εξαιρούν από το ευεργέτημα της εγγυήσεως τους καταθέτες πιστωτικού ιδρύματος οι οποίοι κατέχουν πιστοποιητικά καταθέσεων εκδοθέντα από το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα, εφόσον πρόκειται για μεταβιβάσιμους τίτλους. Απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν τα επίδικα πιστοποιητικά πληρούν την εν λόγω προϋπόθεση.
- 2) Τα άρθρα 2, παράγραφος 2, και 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/9/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997, σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών (σε συνδυασμό με το παράρτημα I της εν λόγω οδηγίας), έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική νομοθεσία η οποία, αποκλεισμένης της περιπτώσεως αλληλοεπικαλύψεως με την οδηγία 94/19, εξαιρεί από το προβλεπόμενο σε αυτή σύστημα αποζημίωσης τα πιστοποιητικά καταθέσεων που έχουν εκδοθεί από πιστωτικό ίδρυμα αν το τελευταίο δεν έχει προβεί σε μεταβίβαση ή χρήση των κεφαλαίων ή των τίτλων των επενδυτών χωρίς τη συναίνεσή τους.
- 3) Το αιτούν δικαστήριο είναι υποχρεωμένο, λόγω του αμέσου αποτελέσματος της οδηγίας 97/9, να μην εφαρμόσει την προϋπόθεση περί άνευ συναινέσεως χρησιμοποίησης την οποία θεσπίζει ο εθνικός νομοθέτης κατά τον προσδιορισμό του πλαισίου των επενδύσεων οι οποίες εμπίπτουν στο σύστημα προστασίας της εν λόγω οδηγίας».